

Rozhled 10

Činnost CED se uskutečňuje za finanční podpory MK ČR. Statutární město Brno finančně podporuje Centrum experimentálního divadla, příspěvkovou organizaci. **Galerie Provázek**Zelný trh 9, Brno
www.provazek.cz**Galerie HaDivadla**Poštovská 8D, Alfa pasáž, Brno
www.hadivadlo.cz**Galerie Katakomby**CED, p. o., Zelný trh 9, Brno
www.galerie-katakomby.cz**Galerie Pekařská**Pekařská 52, Brno
www.galeriepekarska.cz**Galerie Třináctka**Pánská 13, Brno
www.trinactkabrno.cz**Galerie Vaňkovka-Slévárna**Ve Vaňkovce 1
www.vankovka.cz**Galerie Platinum**Veveří 111, Brno
www.galerieplatinum.cz**Galerie Titanium**Nové Sady 25, Brno
www.galerietitanium.cz**Galerie Galapa**Běhounská 22, Brno
www.galapa.cz**Malá galerie VÚVEL**Hudcova 70, Brno
www.vri.cz**DAW (Depozit ateliéru Wolf)**Novobranská 20, Brno
www.depozitaw.cz**OPEN AIR GALLERY**Denisovy sady, Brno
www.facebook.com/galerieOPENAIR**Cafe-mezzanine**Údolní 15, Brno
www.cafe-mezzanine.cz**Česká spořitelna, a. s.**

Jánská 6, Brno

STREET-ART TYRŠÁKTyršovy sady, Brno
www.kreat.cz**Divadlo Reduťa**

Zelný trh 4, Brno

Barceló Palace Hotel

Šilingrovo náměstí 2, Brno

LiGA ZA DUŠEVNĚ ZDRAVÍ
atelier Bratislava

KreAt
atelier Brno

2x art BRUT
výstava výtvarníků s handicapem

Prostory České spořitelny a.s., Jánská 6, Brno
od 24.9.2014 do 31.10.2014

Výstava soudobého ARTBRUT v prostorách České spořitelny... více na straně 2

STREET ART... více na straně 3

OPEN AIR GALLERY... více na straně 4

KreAt

BRNĚNSKÝ
VÝTVARNÝ
ATELIER
PRO UMĚLCE
S MENTÁLNÍM
HANDICAPEM

Art brut, francouzský termín z padesátých let 20. století, od pokusů o jeho překlad (umění v syrovém stavu) se již upouští, protože v češtině se dostatečně vžil. V anglosaském světě je zaužívaný pojem **outsider art**, vyjadřuje totéž a připomíná, že tvůrci těchto děl, namnoze zatížení psychickými chorobami, se v běžném životě nejsou schopni prosadit ve většinové společnosti. Tento druh umění však nezůstal neobjeven. Art brut má své sběratele, výstavy, publikace... a dokonce i galerie. A také ateliery. Jedním z nich je brněnský KreAt (kreativní atelier), který v září 2012 založila obecně prospěšná společnost Kunštát Pro Futuro. Atelier sídlí v budově kina Art a vytváří zázemí pro talentované výtvarníky s mentál-

ním handicapem. Po odborné stránce jej vedou profesionální výtvarníci Pavla Dvorská a Aleš Hlávka, na organizační práci se podílí Antonín Krejčíř (ředitel Kunštát Pro Futuro o.p.s.) a přátelé atelieru z okruhu této společnosti.

Od svého vzniku spolupracuje KreAt s podobně zaměřenými institucemi v zahraničí. Prvními partnery byly ateliery CREAHM Fribourg ve Švýcarsku a CREAHM Liège v Belgii. Kolegiální a přátelské vztahy se spontánně rozvíjejí. Kromě vzájemných návštěv jsou organizovány společné workshopy a výstavy. Posledním počinem bylo dvojazyčné vydání knihy G. Apollinaira Bettiář, kterou výtvarníci z těchto tří atelierů společně ilustrovali.

Přátelé a partnery našel KreAt i na nedalekém Slovensku. Užší spolupráci rozvíjí se slovenskou Ligou za duševné zdraví, do jejíhož záběru patří i výtvarné aktivity osob s duševními poruchami. Slovenští kolegové letos přijali pozvání do Brna a zapojili se do výtvarného workshopu. Výsledkem spolupráce je společná výstava v budově České spořitelny na Jánské ulici. Připomíná, že vloni ve stejných prostorách proběhla podobná výstava po společném workshopu brněnských, belgických a švýcarských umělců ze spřátelených atelierů. Během roku, který tyto dvě události dělí, uspořádal KreAt tři další samostatné výstavy a několik dalších akcí (benefiční koncert, filmové projekce s tematikou art brut, workshopy a akce happeningového charakteru street art). Svou příští výstavu pak plánuje na prosinec do galerie Katakomby.

*Prostory České spořitelny, a. s.
2xARTBRUT
24. září – 31. října 2014*

STREET-ART TYRŠÁK

Aktivita spolupracovníků KreAtu ale nesměřují pouze dovnitř atelieru. S partnerskými organizacemi se snaží s fenoménem art brut seznamovat brněnskou veřejnost. Někdy i konfrontovat. Letos v létě vyrazili handicapovaní umělci malovat do brněnského plenéru. Na místě pak svá díla i vystavovali (Obilní trh). Akci tohoto druhu pak připravili ještě rozsáhlejší. V Tyršových sadech byly po řadu dní k dispozici k pomalování plochy o formátu 200 x 250 cm. Na těch pak své záměry realizovali jak členové KreAtu, tak i profesionální výtvarníci, ale také náhodní chodci. Nezvyklé setkání s výtvarným uměním i handicapovanými jedinci vyvolalo příznivý ohlas. Stejně jako navazující aktivita charakteru street art, jejímž záměrem bylo pomalování zdí kina Art. Na výsledek se můžete zajít do Botanické ulice podívat.

Výtvarné workshopy KreAtu bývají obohaceny o další doprovodné akce. S dramaturgy kina Art, v němž má KreAt své současné působiště, zorganizovali pracovníci atelieru minifestival krátkých filmů s tematikou art brut. V Moravské galerii, která podporuje a hostí mnohé aktivity KreAtu, v září uspořádali tematickou přednášku slovenských hostů MUDr. Jána Šuby a Vladimíra Kordoše. Díky umění nakloněnému vedení pobočky České spořitelny na Jánské byl v budově nainstalován závěsný systém a ohoz prvního patra se proměnil v galerijní prostor. Pro Brno a jeho centrum je to dobrá zpráva.

První brněnský mezinárodní workshop uspořádal KreAt v září 2013, tedy rok po svém vzniku. Účastníci měli možnost si vyzkoušet a osvojit různé výtvarné techniky. Jejich práce byly tematicky zaměřené na motivy ze zvířecí říše. Cílem bylo ilustrovat a připravit k vydání básnickou sbírku **Guillauma Apollinaire Bestiář aneb Orfeův průvod**. Titul byl zvolen velmi příhodně, protože hosté ze zahraničních ateliérů přijeli z frankofonních oblastí. Na jaře 2014 pak kniha vyšla ve dvojjazyčném vydání. Sazbu a finální podobu publikace připravil brněnský grafik Václav Houf. Verše přeložil Ivan Petlan za jazykové spolupráce s Olgou Pluháčkovou. Všichni tři mají ke KreAtu velmi blízko. Zájemci si mohou tuto nápaditou a nevšední publikaci zakoupit v Moravské galerii anebo přímo v atelieru KreAt. Mohou si ale také počkat na nové, trojjazyčné vydání. Projekt pokračuje a byli k němu přizváni kolegové ze Slovenska.

GUILLAUME APOLLINAIRE

Le dromadaire

Avec ses quatre dromadaires
Don Pedro d'Alfaroubeira
Courut le monde et l'admira.
Il fit ce que je voudrais faire
Si j'avais quatre dromadaires.

Dromedár

Se svými čtyřmi dromedáry
Don Pedro, infant z Portugal,
zcestoval svět a hold mu vzdal.
I já bych zmizel někde v dáli
mít takhle čtyři dromedáry.

La sauterelle

Voici la fine sauterelle,
La nourriture de saint Jean.
Puisse mes vers etre comme elle,
Le régal des meilleures gens.

Kobylka

Kobylka křehká hodna zřetele,
vždyť byla stravou Jana Křtitele.
Kéž by i verš můj byl tak svého druhu
pochoutkou lidí z těch nejlepších kruhů.

(Přebásnil Ivan Petlan)

Rozhled 11

Činnost CED se uskutečňuje za finanční podpory MK ČR. Statutární město Brno finančně podporuje Centrum experimentálního divadla, příspěvkovou organizaci.

Galerie Provázek

Zelný trh 9, Brno
www.provazek.cz

Galerie HaDivadla

Poštovská 8D, Alfa pasáž, Brno
www.hadivadlo.cz

Galerie Katakomby

CED, p. o., Zelný trh 9, Brno
www.galerie-katakomby.cz

Galerie Pekařská

Pekařská 52, Brno
www.galeriepekaraska.cz

Galerie Platinium

Veveří 111, Brno
www.galerieplatinum.cz

Galerie Titanium

Nové Sady 25, Brno
www.galerietitanium.cz

Galerie 77

Pekařská 68, Brno
www.galerie77.com

Galerie Třináctka

Pánská 13, Brno
www.trinactkabrno.cz

Galerie Mathias

Josefská 1, Brno
www.galerie-minarik.cz

Galerie Stará pekárna

Štefánikova 8, Brno
www.starapekarna.cz

Galerie Galapa

Běhounská 22, Brno
www.galapa.cz

Malá galerie VÚVEL

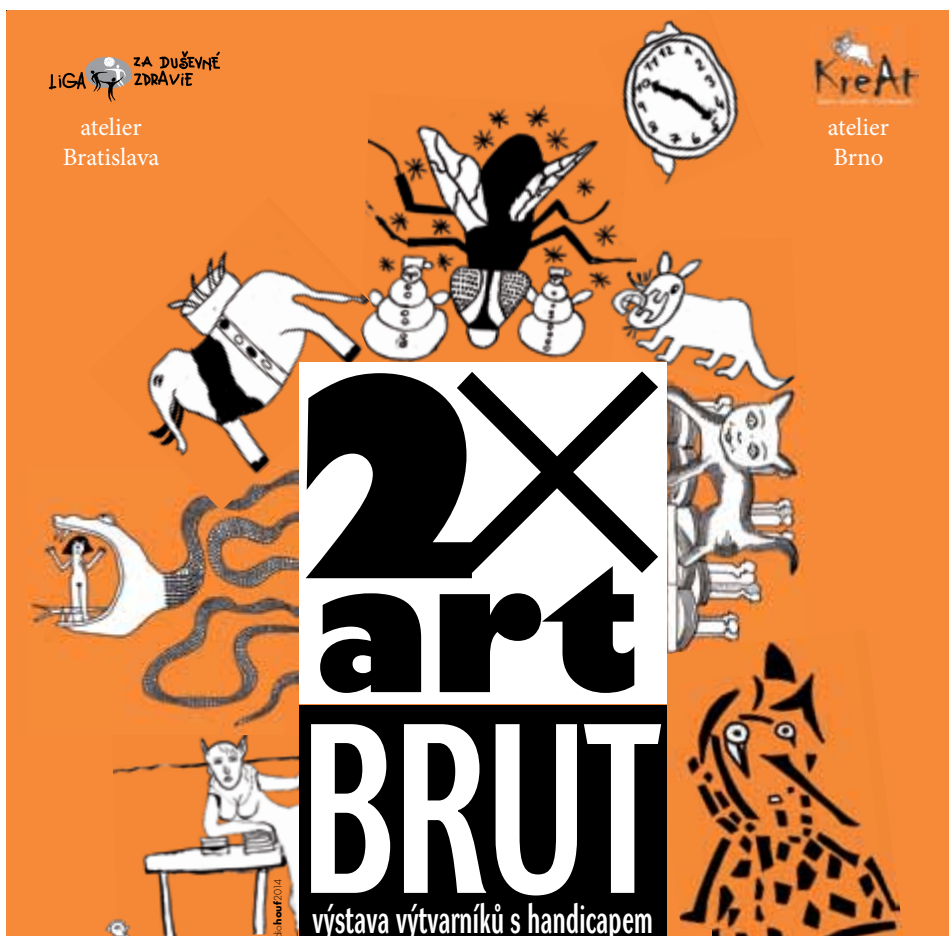
Hudcova 70, Brno
www.vri.cz/cz/o_nas/mala_galerie

DAW (Depozit ateliéru Wolf)

Novobranská 20, Brno
www.depozitaw.cz

TÝDEN VÝTVARNÉ KULTURY

Katedra Vv, PdF MU, Poříčí 7
www.tvk-brno.cz

Výstava soudobého ARTBRUT v prostorách Galerie Katakomby (více na straně 3)

V HaDivadle vystavují studenti oboru Nová média SUŠ v Brně (více na str. 9)

Radikální divadlo včera a dnes, Galerie Provázek (více na str. 2)

ART BRUT V KATAKOMBÁCH

Brněnský atelier Kreat, v němž nachází zázemí pro svou tvorbu mentálně a psychicky handicapovaní umělci, jsme letos představili v 10. čísle Rozledu. V předvánočním čase připravili členové a přátelé tohoto atelieru pro příznivce žánru art brut další výstavu. Jejím kurátorem byl opět umělecký vedoucí KreAtu Aleš Hlávka. Vystavená díla si můžete prohlédnout do poloviny ledna v galerii Katakomby (romantické suterénní prostory divadla Husa na provázku, Zelný trh 9). Výstavu zahájil 3. prosince Josef Bubeník, za slovenské kolegy následně promluvil bratislavský výtvarník Vlado Kordoš – slovenští partneři KreAtu mají na výstavě hojné zastoupení. Hudební doprovod zajistil kytarista Richard Pták,

knihu Bestiář z dílny KreAtu připomenul spolu s ním recitací Ivan Petlan, oba z okruhu aktivistů atelieru.

Vernisáže se zúčastnil i Antonín Krejčíř, ředitel Kunštát ProFuturo o.p.s., která atelier KreAt založila a provozuje. K výstavě a jejím smyslu se vyjádřil takto: „Za možnost vystavovat právě zde musíme hodně poděkovat. Kde jinde může být art brut působivější než v katakombách. Děk patří i Aleši Hlávkovi za povedenou a krásnou expozici. Výstavu jsme zahájili v předvánočním čase a je prodejní. Pro naše umělce je velmi významné, když si jejich dílo někdo koupí. Dodává jim to pocitu jistoty, uspokojení a celému jejich snažení smyslu, umožňuje jim

zakusit úspěch a radovat se z něj. Akce zároveň propaguje jak atelier, tak i jednotlivé umělce, a upozorňuje širokou veřejnost i potenciální sponzory na existenci a činnost atelieru. „Můžeme pracovat díky podpoře Jihomoravského kraje, pobočky České spořitelny na Jánenské, Fondu pomoci Siemens a dalších partnerů. Pokud nám ale jde o radost postižených umělců, konkrétních, živých lidí, tak tu lze bezprostředně vidět tehdy, když někdo o jejich dílo stojí natolik, že si ho koupí. A toto potěšení z radosti druhých bych každému přál.“

Galerie Katakomby
2x ArtBrut
4. prosince 2014 – 15. ledna 2015

*Nahoře nalevo (zleva): Richard Pták, Josef Bubeník, Vlado Kordoš
Dole: Vlado Kordoš*

*Nahoře napravo (zleva): Ivan Petlan a Richard Pták
Dole (zleva): Antonín Krejčíř, Ondřej Navrátil, Ivan Petlan*

JOSEF BUBENÍK – NA HRANĚ METAMORFÓZY

Dne 15. října 2014 v 17 hodin zahájil Josef Bubeník svou výstavu automatických kreseb nazvanou *Na hraně metamorfózy* v DAW (Depozit ateliéru Wolf na Novobranské 20 v Brně).

V recenzi na výstavu otištěné v internetovém periodiku BrnoŽurnál – mediální doméně jihomoravských novinářů publicista Jaroslav Štěpaník napsal: *Návštěvníci téměř zaplnili nevelké prostory, našlapáno bylo v největší místnosti, kde vystavoval ilustrace a kresby „Na hraně metamorfózy“ malíř a designér Josef Bubeník (1965). Ten je znám obrazy, které zaujmou nejen kompozicí, výtvarným zpracováním, současně však intelektuálním obsahem či metafyzickým námětem. Nejinak tomu je u kreseb, které lze vidět „U Wolfů“. Bubeník vystavoval na řadě míst doma i v zahraničí, je zastoupen nejen ve sbírkách tuzemských, ale i v některých evropských, také na Novém Zélandě. (...) Výstava v DAWu je jen malým náhledem do Bubeníkovy tvorby, návštěva společně s prohlídkou „depozitu“ však stojí za to. Vernisáž uvedl autor sám, slovem volným i vázaným osobitě doprovodil Jan Wolf starší. Celý článek na: <http://www.brnozurnal.cz/z-kultury/nova-vystava-u-wolfu/>.*

Další reakce na výstavu se promítla i v rozhovoru, který s Josefem Bubeníkem udělal Jan Dočekal do Literárních novin (výňatek):

A jak je to s fantazií?

Obrázky v nás mají údajně budít fantazii. Otázka by však spíše měla znít, zdali v nás obrázky nezbuzují jen zdání fantazie. Co si, co bylo petrifikováno na papír (či plátno, mramor, celuloid, mikročip), bylo tím umrtveno a každý divák, čtenář či posluchač se snaží tuto „mrtvolu“ oživit svou vlastní představivostí, svým vnímáním reality. Neboť každé „dílo“ promlouvá pouze ke vnitřnímu připravenému — proto se každá nová myšlenka tak těžko prosazuje, zatímco stará parazituje ve vědomí řadu generací. Tyto parazitující myšlenky pak bývá zvykem označovat jako konzervativní a ve spojení s pojmem hodnota dochází k absurdní situaci, kdy něco, co ve své kvalitě nic nového nepřináší, bývá považováno za projev solidnosti a stabilní základny v rozkomíhaném světě novot.

A jak s obsahem? Tedy dle autora.

Do ruky mi vplula náhodná pastelka, nasadil jsem ji na papír. Čára šla z pravé strany na levou a rozdělila papír na dvě různé části podivnou klikaticí, která při zapojení maximální fantazie mohla připomínat nějaké siluety. Důležitější však bylo ono rozdělení papíru na dvě plochy. To, abych si uvědomil, že vždy existují nějaká vymezení, že vždy je vedena nějaká linie, která označuje to horní a to dolní, to vlastní a to cizí. A vymezující linie nevedou okrajem našich zájmů, ale většinou středem, a staví nás před neustálou volbu, kladou na nás povinnost rozhodování.

Celý rozhovor najdete na:

<http://literarky.cz/politika/rozhovory/18698-rozhovor-automaticke-kresby-z-konce-svta>

Libor Šmatelka

Jak se to tak stane...

Během trvání výstavy *Na hraně metamorfózy* byla vydána kniha povídek spisovatele Libora Šmatelky „*Jak se to tak stane...*“. Obálka knihy a jednotlivé povídky byly doprovázeny barevnými ilustracemi Josefa Bubeníka, které mohli návštěvníci shlédnout právě na výše zmíněné výstavě. I to byl jeden z důvodů, proč se křest knihy odehrál ve výstavních prostorách DAW ve středu 19. listopadu 2014. Na křtu zahrála kapela Animal Farm a úvodní povídku „...že zestárnete“ umělecky přednesl herec Divadla Husa na provázku Pavel Zatloukal (*snímky dole*).

Vydalo: Nakladatelství STYLOS

Počet stran: 148, cena: 189Kč

ISBN: 9788026071310

Knihu můžete objednat na adrese:

www.irozhled.cz

JIŘÍ LOPOUR – KULATINAS HARMONIUM

V galerii HaDivadlo se v měsíci listopadu uskutečnila výstava nejnovější tvorby Jiřího Lopoura nazvaná Kulatinas

Harmonium. Sám autor ke svým obrazům mj. uvedl: „Zpět k symbolu. Když jsem jej v midale dokreslil, postupným ověřováním faktů z mé historie jsem došel k názoru, že symbol znamená kalendář mého života a červená tečka na okraji rovnějšího úseku spirály je mé nynější místo v časoprostoru. Všechno tam je. Na prvním zlomu moje první hodinky k desetínám, sametovka na zlomu druhém, návštěva Božího hrobu na zlomu nejhořejším a první spatření symbolu, kdy se dráha zalomila dovnitř a momentálně se stále více zakulacuje směrem vzhůru. (...) Zleva na stříbrných paprscích sjely 3 hlavy s pětiúhelníkem na čele v pořadí modrá, zelená, fialová. Po vteřině sjela ještě jedna červenožluto-purpurová zprava. Až do dneška jsem byl přesvědčen o tom, že hlavy vlevo jsou šamani a ta jedna vpravo je Hou-

bůh. Ale jak krutě jsem se (nebo spíš tragicky...co bláhově?) mýlil! Stačilo zrakem zabrousit do kvantových skript, na chvilku se zamyslet a všimnout si, že desky skript jsou vyvedeny ve žluté, červené a purpurové, doplněny fialovou. Což by znamenalo, že kvantovka je navázána na třetí ájový ceremoniál v červenci 2012, kde jsem všem odpustil, Velký Inka mi předal kulaté dary, které se mi vpily do DNA, byl jsem korunován na faraóna a nakonec spočinul v liáně, jako vrtuli světů.“

Galerie HaDivadlo
Jiří Lopour – Kulatinas Harmonium
3. listopadu – 30. listopadu 2014

Svérázný umělec s nevšední výtvarnou i životní invencí a s nevídaným citem pro přírodu. Měl v sobě charisma, které přitahovalo a oslňovalo všechny bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání a povolání.

Galerie Třináctka
Miloslav Sonny Halas
28. listopadu 2014 – 30. ledna 2015

LIBUŠE BABÁKOVÁ – SVĚTLO PRONIKÁ TMOU

„Proč píši pár slov k brněnské výstavě Libuše Babákové právě já – ač nejsem výtvarný teoretik a nemohu si tedy činit nárok na nějaký objektivněji založený soud? Je to prosté. Liba vystudovala hudební vědu na Filozofické fakultě nynější opětné Masarykovy univerzity ještě v uplynulé éře. Potom se provdala do Itálie a bydlí už léta v jednom z nejkrásnějších měst světa – ve Florencii. Ze svých oken nad městem může denně studovat tento zázrak architektury a urbanistiky století.

To, že Liba maluje, vím několik let. Při svých návštěvách Brna se o tom několikrát letmo zmínila. Až před třemi léty jsem dostal od ní obraz z éry harlekynád - líbil se mi, ale lhal bych, kdybych tvrdil, že mě jendoznačně uchvátil. To přišlo až před rokem. Liba úplně změnila styl. Doslova chrlí pollockovsky strukturované a barevné obrazy. Ovlivnění Jacksonem Pollockem je iniciační. Spustilo lavinu barevných kaskád. Pro mě nejsou vůbec mlčením

světla (jak byly jednou v Itálii prezentovány pod názvem Silenzi di Luce), ale naopak doslova vřavou punktů, vrstev, plošek, shluků nově pointilistických útvarů, kdy obraz doslova „vystupuje z rámu“, který stejně nemá a rozbíhá se místy k reliéfu, enkaustické vrstvě – no zkrátka k mnohému...

Liba inklinuje k menším a středním formátům, protože ví a instinktivně tuší, jak obtížné a náročné jsou velké plochy při snaze o kompozici obrazu a vyhýbání se pouhému vrstvení ornamentů.

Pro mě jsou tyto obrazy nejen SILENZI DI LUCE – Mlčení světla, ale současně i GRIDI DI LUCE, GRIDI DEI COLORI, také ve shodě s autorčinými názvy Contaminazioni, Intrusioni, Pensieri, Labirinti...“

Miloš Štědroň

Galerie Provázek
Libuše Babáková – Světlo prochází tmou
5. října – 12. listopadu 2014

Rozhled

FERDA – PRÁCE VŠEHO DRUHU výstava Petra Ferebauera v Galerii Provázek **str. 3**

Galerie Dílo – v nových prostorách: „Normálně přestřihuji pupeční šňůru, ale tohle je ještě lepší...“ Jan Saudek **str. 10**

UMELCI ČISTÉHO SRDCA

Medzinárodná kolekcia insitného umenia v zbierke Slovenskej národnej galérie v Bratislave sa začala budovať v roku 1965. Dôležitý podiel na jej profilácii mal Štefan Tkáč (1931-1989), autor termínu insitný (z lat. insitus – insita – insitum: neškolený, inštinktívny, vrozený). Jeho zámerom bolo od začiatku koncentrovať osobnosti insitného umenia a zastúpiť polohy a tendencie rezonujúce v slovenskom, ale aj v európskom insitnom umení.

Insitné umenie vzniká spontánne. Umelci sa vyjadrujú v absolútnej singularite svojho štýlu. Pri voľbe výrazových foriem a obsahu nerozhoduje stupeň vzdelania ani vek. Realita insitného umenia je bohatá: raz ide o spoetizované skutočnosti v podobe spomienok a zážitkov, inokedy o sny, úniky či vízie. V prvom prípade ide o naratívne, rozprávačské podanie, väčšinou nekomplikované a jeho protagonisti sa snažia podať s pokornou starostlivosťou najvernejší obraz toho, čo vidia okolo seba a čo zažili. Ich štýl spočíva v realistickom opisovaní detailov a znakov viditeľného sveta a charakterizuje ho čisté nadšenie, úprimná vízia, nedotknutá cudzími nánosmi. Ostávajú pritom v natu-

ralistickej deskripcii a v nehybnej strnulosti. Hlbokým prameňom inšpirácie pre ďalších je kresťanská ikonografia. Iní spájajú vnemy skutočnosti s najtajnejšími vnemami podvedomia. Prelínajú sa tu zlomky reality so snom, konkrétne pozorovania s fantáziou. Formy podriaďujú „filozofickej“ symbolike a metamorfózy vnútorných obrazov zviditeľňujú rukopisom, ktorého spektrum štýlov sa pohybuje od magického realizmu cez naivný surrealizmus a naivný expresionizmus až k osobnému morfologickému repertoáru. Diela insitných umelcov charakterizujú rôzne tvarové deformácie, skreslenia, ktoré vyplývajú z inštinktívne cíteného tvaru. Primárne čisté farebné vnímanie je spontánne. Perspektívne významové znázornenie je bezprostredné, také, aké charakterizovalo napr. výtvarný prejav našich predkov v praveku, často je príbuzné aj so stredovekom, s byzantským, egyptským umením – a napokon i časti moderného maliarstva, ktoré sa obrátilo k rituálnej tvorivosti dávných kultúr či k umeniu prírodných národov.

Výberová výstava zo zbierky SNG predstavuje poeticko-realistické, metaforické, lyrické a fantazijné polohy insitného umenia 35 ma-

liarskymi dielami, zastúpené 15 slovenskými, i českými a európskymi autormi a autorkami, ktorých dnes už možno považovať za „klasi- kov“ žánru: Václav Beránek (1915 Bezděkov u Havlíčkova Brodu – 1982 Jihlava), Jan Hruška (1918 Lysice – 2004 Tišnov), Václav Šilhán (1906 Jirkov pri Železnom Brode – 1985 Jablonec nad Nisou), Ľudovít Kochol' (1896 Jamník – 1974 Macov), Juraj Lauko (1894 Sarvaš, Maďarsko – 1974 Bratislava), Anna Ličková (1895 Tešín – 1975 Čadca), Ondrej Šteberl (1897 Pezinok – 1977 Bratislava), Zuzana Virághová (1885 Oraseni, Rumunsko – 1979 Košice), Mária Žilavá (1909 – 1989 Devín), Elisabeth Gevaert (1935 Antverpy, Belgicko – žije v Nemecku), Júlia Bartuszová (1904 Okoč pri Dunajskej Strede – 1990 Štúrovo), Karl Willam Petit (1893 – 1980 Carnières, Belgicko), Ludmila Pokorná (1904 Drážďany, Nemecko – 1969 Praha), Jan Šafránek (1948 Hradec Králové, žil v Prahe, teraz v Rakúsku), Lucien Vieillard (1923 Toulouse, Francúzsko).

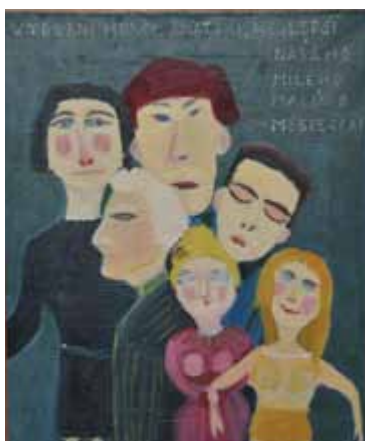
Katarína Čierna

Česká spořitelna, a. s.

Jánská 6, Brno

Umelci čistého srdce

25. června – 10. září 2015

Atelier KreAt vystavuje v Duck baru

I přes blízkost centra a tramvajové linky je Kamenná čtvrt' v rámci Brna místo odloučené – a tedy výlučné. Místo do sebe uzavřené, poetické i bizarní. Cítíte, jak se tam musí všechno k sobě nějak směstnat. A stejné pocity máte i v Duck baru, který je jakousi bránou do Kamenky. V tomto malém domku, skoro chaloupce, teď opět po roce probíhá výstava atelieru KreAt. Lepší, spřízněnější, prostor by Brno svým umělcům s mentálním či psychickým handicapem nabídnout ani nemohlo. S Duck barem vystavená díla KreAtu harmonicky ladí, právě pro svou poetičnost, bizarnost i vědomí vytěsnění.

Nedělní vernisáž (14. 6.) zahájil kurátor výstavy Aleš Hlávka, který je jedním ze dvou uměleckých vedoucích atelieru a který s vystavujícími dlouhodobě pracuje. Po jeho slovech zazněla příhodná báseň Paula Verlaina a dále už atmosféru dokreslovalo folklórní duo Libor Šmatelka a Jiří Halásek (cymbál a husle, jak by spokojeně pokýval hlavou Adolf Hejduk). Slovácké písničky byly jímavé a teskné. Tahaly za srdce i za nohy. Senzitivnější z přítomných se už chystali vyběhnout nahoru do ulice a pomalovat kamenným osadníkům žudra. I nebi se ale chtělo slzet, obloha nabírala k bouři, a tak se ukázalo rozumnějším setrvat na místě, v útulném domečku plném hudby a obrazů. Postupně přišla bouřka, krupobití a noc. A pořád bylo v Duck baru útulno a dobře.

Za zmínku stojí, že na vernisáži bylo přítomno i pět z vystavujících umělců. Něco, co je běžné až samozřejmé u jiných výstav, zde vůbec samozřej-

mé není. Umělci z KreAtu totiž nežijí běžné životy. Připomeňme si ale jména vystavujících: Martin Ambros, Lenka Fridrichová, Pavel Chromý, Jiří Loppour, Lucie Munclingerová, Vladimír Miroár Procházka a Zdena Prokopová.

Na vystavená díla se můžete zajít podívat do Duck baru až do 14. července.

Je možné si je i zakoupit a podpořit tak umělce brněnského art brutu a jejich atelier. Obrazy budou jistě fungovat i mimo Duck. Iv.

*Duckbar; Kamenka
Kamenná kolonie 10c, Brno-Štýřice
Atelier KreAt
14. června – 14. července 2015*

Odešel Jiří Šindler

Ve věku dožitých 93 let zemřel 4. června 2015 profesor Jiří Šindler. Malíř, grafik, ilustrátor, kaligraf... a také pedagog. Odešel několik dní po skončení své poslední výstavy. Je štěstí, že se mohl ještě osobně zúčastnit vernisáže, kde se s ním ještě stihli čtení jeho přátelé a příznivci jeho díla naposledy pozdravit. Výstava se konala na Špilberku, byla rekapitulační a důstojná.

Velký dík patří kurátoru Ivo Binderovi. Důležité je, že se jí pan prof. Šindler dočkal a že z ní měl radost. Podobně jako z bibliofilie Havran, posledního svého velkého kaligrafického počínu. Kniha byla dlouho připravována v bibliofilské edici papírenské manufaktury ve Velkých Losinách. O úspěšném vydání jsme informovali v loňském Rozhledu č. 11. Iv.

LOPOU ROVINY — ZAMYŠLENÍ NAD NOVÝMI DÍLY JIŘÍHO LOPOURA

Ve dnech 13. 5. – 31. 5. 2015 se uskutečnila v Malé Královopolské Galerii výstava obrazů Jiřího Lopoura. Asi bych místo výrazu „obraz“ spíše použil slovo grafika, cítím však, že ani toto není přesné označení. Když se ale zaměřím – a beru to jako svou nemilou berličku – na pouhý technický vznik děl, je mi jasné, že nejvíce sedí označení kolorované fotografie složené (zde mi napomáhá a i napovídá název výstavy) do zrcadlových rovin. Z technického hlediska se tedy jedná o znovuobjevení domalovávání fotografie.

Jiří Lopour bere své fotografie listů, kapradin, divných hadic, pomačkaných obalů od zmrzlin, ... jako inspiraci a výzvu a zrcadlově je tiskne a spolu s originálem skládá do roztodivných koláží, které pak (proti současnému proudu digitálních úprav) ručně koloruje. Pokud jeho montáž rozřízneme po svislé ose, uvidíme, že jsou si zrcadlově podobné,

ale ne stejné. V malých detailech se liší a právě touto „chybou“, ať už vznikla jakkoliv, se dostáváme do sféry podvědomého napětí. Nejde o to, abychom tyto rozdíly záměrně hledali (a přesto se tomu mnozí návštěvníci nevyvarovali a jak říkala paní hlídačka: byl tu pán, který jí neustále tyto nesrovnalosti hlásil a rozčiloval se nad nedůsledností autora), ale abychom se nechali unášet stylem vyobrazeným moderní grafikou, kdy kontrasty mnohdy křiklavých až reflexních barev jsou snad jakýmsi pokračováním pop artu abstraktního směru.

Když hledám jediné slovo z umělecké branže, které by jako katalogové heslo zapadlo do výtvarné škatulky označení jeho díla, napadá mne jediné: ODRAZ. A není to jen odraz zrcadla, ale i pohled do nového prostoru Nekonečného příběhu, kdy svět Fantazie nemizí, ale rozšiřuje se. V Lopourových odrazech nenajdete něco, co uvidíte na první pohled, ani nejde o to, co byste měli vidět, jak se často některým umělcům nedaří ztvárnit, ale spíše svou neurčitostí a nekonkrétností vám jeho díla dávají možnost vidět to, čeho

je vaše obrazotvornost schopna. Stačí jen malá chvíle, abyste uviděli obrysy skřítků, hlavy zvířat, světloňose, sedícího Budhu, postavu v hlavě... a to vše propletené navzájem do roztodivných souvislostí. Tohle nalézání je pro mne zábavnější než mnohé hádanky optických klamů, nebo psychologická metoda rozboru osobností. Pokud čtete jen tohle zamyšlení, a neměli jste možnost vidět Lopourovu novou o(b)drazy, přiblížil bych vám je slovně asi takto: Vemte skvrny Rorschachova testu, pop artové barvy, něco od Arcimbolda (třeba Vertemuse), přidejte svůj mozek, zmuchlejte to vše do různobarevné fóliové kuličky a rozplácněte to bucharem na lisování hrnců.

Připadá mi ale škoda, že Lopourova díla jsou rozměrově malá. Dovedu si představit, že visí na plachtě z pátého patra až na zem třeba naproti vchodu hlavního nádraží. Pak při čekání na tramvaj neuvidíte prvoplánový reálný obraz, ale něco, k čemu se musíte prokousat, což může chvíli trvat. Ovšem ta chvíle bude odměněna nejen objevením, ale i příjemnou relaxací, kdy vypnete okolní svět a necháte se unášet a přebušovat si ne Lopourovu, ale svou obrazovou fantazii. SMTL

K atmosféře vernisáže přispěla i loutna a zpěv Petra Čichoně

*Malá Královopolská Galerie
Husitská 1, Brno-Královo pole
Jiří Lopour – LOPOU ROVINY
13. května – 31. května 2015*

ČERNOUŠEK BUM-TI

V měsíci květnu vydalo nakladatelství Stylos divadelní hru pro děti Černoušek Bum-ti spisovatele a scénáristy Libora Šmatelky. Obálku publikace vytvořil akademický malíř Josef Kremláček. Scénář se brzy dočká svého zpracování ve formě knihy pro děti.

Nakladatelství STYLOS, počet stran: 24, cena: 92Kč, ISBN: 978-80-260-7768-8

V současnosti uvádí Divadlo Sandry Riedlové

Rozhled

JOSEF JAMBOR
„MALÍŘ VYSOČINY“
výstava v Galerii Dílo str. 3

**PRAVDIVOST
SOUCIT
SNÁŠENLIVOST
V UMĚNÍ**

výstava v Galerii Katukomby str. 5

HAVRAN NA PROVÁZKU

výstava ilustrací nového česko-slovenského vydání str. 8

KREAT A NEZABUDKA SPOLEČNĚ V BRNĚ

V první polovině září proběhl v Brně již pátý výtvarný workshop pro umělce s mentálním či psychickým postižením. Toto týdenní setkání pravidelně organizuje Kunštát Pro Futuro o.p.s. pro členy svého atelieru KreAt a jeho partnery. Workshop, který je již od svých počátků pořádán jako mezinárodní, je místem setkání lidí nejen z různých zemí, ale také ze dvou světů – většinové společnosti a světa postižených. Letošními hosty byli slovenští umělci z atelieru Nezábudka - Liga za duševné zdravie a občanské sdružení Duševné zdravie dětí. Spoluorganizátorem je již tradičně Moravská galerie, v jejichž prostorách výtvarníci svá díla tvoří.

Workshopy KreAtu vždy provází bohatý doprovodný program vytvořený jak pro jejich účastníky, tak i širokou kulturní veřejnost. Letos k němu patřila přednáška Terezie Zemánkové o fenoménu art brut (v knihkupectví ArtMap v Místodržitelství paláci) a komentovaná prohlídka na závěr výstavy Umělci čistého srdce (v budově České spořitelny na ulici Jánská 6), na niž navazovala beseda s Katarínou Čiernou, kurátorkou sbírky insitního umění Slovenské národní galerie. V době workshopu se konala také samostatná výstava Zdeňky Prokopové z okruhu KreAtu v Místogalerii na Skleněné louce.

Krom toho účastníci stihli navštívit dvě zajímavé vernisáže – reprezentativní výstavu slovenského umělce Milana

Bočkaye (Částečná retrospektiva, galerie ARS), který je s Brnem spjat i díky osobě přítomného Jiřího Valocha, a výstavu irského výtvarníka Iana Wiczorka (Soft Truths, galerie Katakomy). Malíř se střeoevropskými kořeny, irsky družný, se o probíhající projekt živě zajímal, navštívil atelier v Moravské galerii, přednášku K. Čiernej, komentované zakončení výstavy art brut

v budově spořitelny a během svého krátkého pobytu se stihl několikrát s kolegy z KreAtu setkat.

Poděkování za smysluplnou a vydařenou akci patří jak organizátorům a lektorům, tak i sponzorům workshopu. Hlavním lektorem byl slovenský výtvarník Vlado Kordoš. Akci podpořilo statutární město Brno, Siemens Fond pomoci, Nadace České spořitelny a Jihomoravský kraj. (Iv.)

Nahoře: tisk grafik na „šurce“ na Husově ulici (J. Závodník)
Nahoře vpravo: Peter Dunaj ilustrace k Havranovi
Vpravo dole: Pavla Dvorská a Vlado Kordoš při výběru grafik do připravované publikace

HAVRAN NA PROVÁZKU aneb E. A. Poe konečně v Katakombách

Během výtvarných workshopů KreAtu a jeho partnerů pracují vedle sebe výtvarníci na společném jednotícím projektu, jenž je pak po skončení prezentován veřejnosti, a to zpravidla

formou společné výstavy. Letos měli účastníci za cíl vytvořit ilustrační doprovod k proslulé básni E. A. Poea Havran. Zvolené techniky byly zejména grafické (linoryt a suchá jehla).

Letošní workshop má finální výstupy dva. Prvním je výstava vzniklých prací, která proběhne v druhé polovině října v galerii Katakomy, tady v prostorách suteřných, těsných až tísňivých, kde by se Edgar Allan cítil jako doma. Vernisáž je plánována

na 14. října, týden po výročí předčasného Poeova úmrtí.

Druhý hmatatelný výstup z workshopu potěší příznivce literatury a Poea zejména. Práce na workshopu neskončily u návrhu ilustrací. Cílem bylo dotáhnout dílo ilustrátorů až do knižní podoby. Před zahájením workshopu nechali organizátoři báseň vysázet a vytisknout na grafický papír. Na konci týdne pak výtvarníci do těchto listů ručně tiskli své grafiky. Po finalizaci u knihaře Jiřího Fogla vzniklo několik bibliofilů s originálními grafikami zúčastněných autorů. Stejnou sazbu pak použilo nakladatelství Stylus pro další dvě malonákladová vydání, běžným digitálním tiskem a s ilustracemi brněnského

Jiřího Lopoura, resp. slovenského Petera Dunaje. Každá kniha obsahuje tři jazykové verze básně – českou, slovenskou a anglický originál. Sběratele Havranů možná potěší, že si mohou pořídit zřejmě nejnovější český překlad (Ivan Petlan,

2005) v cenově dostupné variantě (o bibliofilském vydání této verze Papírenskou manufakturou ve Velkých Losinách jsme již v Rozhledu informovali, knihu upravil, kaligrafoval a ilustroval nedávno zesnulý Jiří Šindler). Slovenský překlad vznikl na sklonku 1. světové války na italské frontě a autorem je symbolista Vladimír Roy. (Iv.)

Galerie Katakomy

Zelný trh 9, Brno

Havran na provázku aneb E. A. Poe konečně v Katakombách

14. října – 31. října 2015

Poeovská výstava rekapitulující brněnský zářiový workshop atelieru KreAt se na zbytek roku přesunula z galerie Katakomby do galerie Slébárna Vaňkovka u kavárny Práh v areálu brněnské Vaňkovky. Sdružení Práh poskytuje sociální služby osobám s psychickým omezením, a je tak tedy pro atelier KreAt přirozeným partnerem. Vernisáž proběhla ve středu 25. listopadu 2015. Na zahájení promluvili PaedDr. Blanka Veškrnová, ředitelka a předsedkyně sdružení a Petr Čichoň, básník a spisovatel. Výstava potrvá do 22. prosince 2015. Na vernisáži bylo možno zakoupit trojjazyčné vydání Poeova Havrana, bibliofilii, kterou atelier KreAt letos vydal a kterou ilustračně doprovodili účastníci workshopu. Báseň na vernisáži rovněž v české a slovenské verzi zazněla. Hudbou celou akci doprovodil písničkář Vít Šujan.

Galerie Slébárna Vaňkovka

*Ve Vaňkovce 1, Brno
Havran na Prahu!
25. listopadu – 22. prosince 2015*

Vpravo nahoře (zleva): PaedDr. Blanka Veškrnová, Petr Čichoň a Vít Šujan

Vpravo uprostřed (zleva): Ivan Petlan a Martin Helcman recitují český a slovenský překlad Havrana

*Vpravo dole (zleva): Ratmir Bataev (Rusko), grafiky z dílny KreAt
Dole: grafiky Lucie Juriové a Lucie Goldmannové*

ANDREJ BIELAK – DYNAMIKA KRAJINY

Andrej Bielak se narodil v Brně (1957), vyučil se v oboru chladírenský mechanik a nějakou dobu tuto profesi vykonával. Poté pracoval jako lepič plakátů, aranžér (Park kultury a oddechu Brno a poté v Moravském zemském muzeu v Brně) a od počátku 90. let jako OSVČ v oboru užitá grafika – výstavnictví. Absolvoval kurz kreslení a grafiky u prof. Helgy Heindlové v Brně a v letech 1981–1986 vystudoval večerně Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně. Účastnil se řady výstav v České republice i v zahraničí. Otevřeno ve všední dny od 9 do 16 hodin nebo po domluvě na čísle 533 332 032.

*Malá galerie, VÚVeL
Hudcova 70, Brno
Andrej Bielak – Dynamika krajiny
1. října – 15. listopadu 2015*

JIŘÍ LOPOUR – ROZDÍLNA

„Na každé své samostané výstavě představuje Jiří Lopour nové věci. Nerecykluje staré náměty a už vůbec nevystavuje práce, které byly prezentovány dříve. Každá další výstava je tak přehlídkou děl nových, dříve ještě neviděných, a kdo výstavu nenavštíví s odkazem, že už to viděl minule, či přijde na tu další, ochuzuje sám sebe o jedinečný a neopakovatelný výtvarný počín,“ zaznělo v úvodní řeči na prosincové Lopourově výstavě ve svérázné výstavní síni Hravý bar. Výběr děl zde představených tuto tezi jenom podporuje. Vědom si skutečnosti, že vše kolem nás, ať už

se jedná o přírodní motivy, nejrůznější předměty denní potřeby, potraviny či jenom zmačkané pyžamo na posteli, jsou jenom fraktály vnějšího světa, fraktály universa, rozvíjí před návštěvníky svých vernisáží nové pohledy, nové dimenze přesahující běžné náměty. Jiří Lopour v této sérii zaznamenává svět viděný kolem sebe fotoaparátem, zrcadlově obrací a skládá to vše opět dohromady. Tento typ digitálních koláží, autorem nazývaných mirorie, byl doplněn kolážemi „rukodělnými“, tedy klasickými, vystřihovanými a lepenými. Pro diváka tak autor dešifruje skryté poselství viděného

avšak neviditelného. Součástí vernisáže byl i drobný workshop, během něhož se návštěvníci vernisáže mohli zúčastnit dotváření námětů, které jim autor, Jiří Lopour, zadal. Vzniklé práce pak byly autorem doinstalovány na stěnu a staly se tak součástí poslední letošní výstavy. Záhadou zůstává termín zakončení, jelikož na pozvánce bylo uvedeno: „Výstava potrvá do konce světa.“

Hravý bar, Stolní tenis Brno

Václavská 6, Brno

Jiří Lopour – ROZDÍLNA

Zahájení výstavy 9. prosince 2015

MARIE KUBÍČKOVÁ – DĚTSTVÍ 1922

V roce 1923 napsala a namalovala Marie Kubíčková Janoškovu pohádku O květu štěstí. Výstavu prezentující tuto knihu připravil autorčin vnuk Adam společně se Sylvou Tomán-

kovou. Publikaci bibliofilsky vydal Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně (opět ve spolupráci s Adamem Kubíčkem) v roce 2014 v počtu 100 ručně číslovaných kusů.

Illustrations & Text © Marie Kubíčková, 1923 heirs. © Adam Kubíček, 2014, ISBN 978-80-86895-30-7

Janoškova pohádka O květu štěstí je v prodeji v knihovně VÚVeL u paní Gregorové.

www.art-kubicek.cz

Malá galerie, VÚVeL

Hudcova 70, Brno

Marie Kubíčková – Děťství 1922

15. listopadu 2015 – 3. ledna 2016

www.irozhled.cz

číslo 16

Rozhled

INFORMACE O VÝSTAVÁCH VE MĚSTĚ BRNĚ • ČERVEN 2016

LENKA MOŠKVANOVÁ OBRAZY DÁVNÝCH SVĚTŮ

výstava v Galerii Katakomby / str. 3

Z HLBÍN

ART BRUT A OUTSIDER ART
ZO ZBIERKY SLOVENSKEJ NÁRODNEJ GALÉRIE

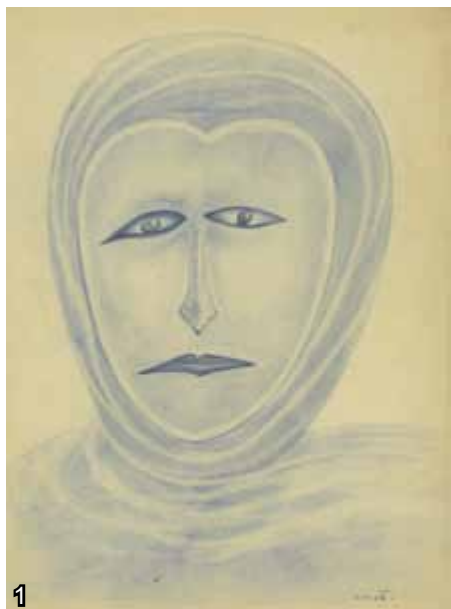
výstava v České spořitelně / str. 4–5

ROBERT VANO FOTKA NEMUSÍ BÝT OSTRÁ

výstava v Galerii Pekařská / str. 7–8

TAJEMSTVÍ ČERNÉHO SAMETU

výstava Jindřicha Pilečka / str. 10–11

1

2

3

Z HLBÍN

Medzinárodná zbierka neprofesionálneho výtvarného prejavu je špecifickou kolekciou Slovenskej národnej galérie. Od počiatku (1965) bola budovaná s cieľom reflexie vzťahu medzi profesionálnym a neškoleným umením, ich vzájomných prienikov a vplyvov. Táto orientácia súvisí nielen s hľadaním autenticity vo výtvarnom umení, ale aj so širšou otázkou o samotnej podstate a zmysle umenia vôbec. Kolekciu dnes tvorí vyše 800 diel viac ako osemdesiatich slovenských i zahraničných umelcov prevažne 20. storočia. Významnou časťou zbierky sú diela art brut a outsider art, získané do zbierky najmä zásluhou medzinárodných podujatí Trienále insitného umenia, ktoré koncipovala a organizovala Slovenská národná galéria.

Pojem art brut sa objavil v polovici 40. rokov 20. storočia a jeho autor – francúzsky maliar Jean Dubuffet – ním označil pôvodné, surové, prirodzené umenie, v ktorom sa schopnosť invencie a tvorby prejavuje bezprostredne a bez zámeru, umeleckých nánosov a výtvarnej tradície. Vytvárajú ho neškolení, talentovaní ľudia, žijúci v sociálnom a psychickom ústraní, ktorí sa výtvarne prejavujú len pod tlakom vlastnej imaginácie. Záujem o výtvarné prejavy psychotikov, excentrikov, vizionárov však existoval skôr a vzrástol po roku 1922, keď nemecký psychiater a umelecký historik Hans Prinzhorn vydal v Heidelbergu publikáciu *Bildneri der Geisteskranken* (Tvorba duševne chorých). Pri interpretácii diel kládol Prinzhorn dôraz na nevedomú tvorivosť, inštinktívnosť a autenticnosť. Tvorivá posadnutosť, obrazotvornosť v surovom stave a neprítomnosť tradičnej výtvarnej kultivovanosti boli blízke nielen Dubuffetovmu informelu, ale aj niektorým prúdom „vysokého“ umenia 20. storočia, najviac surrealizmu, tiež expresionizmu ale-

bo umelcom skupiny CoBrA. Význam art brut sa ďalej stupňoval s konceptuálnym umením, fluxusom, arte povera atď.

Artbrutista je sústredený na vlastný svet fantázie a predstav, počúva imperatívny hlas svojho vnútra a nevedome a rituálne vytvára jeho záznam, ktorý nie je korigovaný racionálnymi retušami. Z absolútnej autenticity vyplýva aj originalita výrazu a techniky, autori so samozrejmosťou vynaliezajú nové prekvapivé techniky. Pracujú s materiálmi, ktoré majú po ruke, bez ohľadu na ich tradičné využitie. Niektorí svojou tvorbou ventilujú svoje problémy, iní hľadajú vo svojich kresbách či malbách vnútorný mier, ďalší tak prekonávajú samotu, sklamanie, úzkosť a smútok i osobnú drámu. Sú to diela, vypracované detailne a starostlivo, alebo sú expresívne, často majú aj groteskný nádych a z ďalších naskakuje „husia koža“. Svojskou odnožou art brut sú médiumné kresby, vytvárané psychickým automatizmom, ako primárnym kreatívnym aktom.

Ani umenie outsiderov nepredstavuje žiadny štýl či školu ani koherentnú skupinu. Nevzťahuje sa k žiadnemu smeru a módnemu prúdu. Štýl umelca-outsidera je jednoducho jeho subjektívny rukopis. Outsider je výtvarne nevzdelaný a k vlastnej tvorbe ho pobáda len vnútorné napätie a neskrotná túžba vizualizovať svoje predstavy, vízie a fikcie. Fenomén tohto umenia je známy vo svete od roku 1972, keď ho prvýkrát použil anglický umelecký historik a spisovateľ Roger Cardinal. Predstavitelia tejto kategórie sa vyjadrujú bez ohľadu na platné konvencie a ich ambície sú mimoumelecké. Rozdiely vo formálnych a tematických vyjadreniach vyplývajú z psychiky, spôsobu života a prostredia každého z nich. Autori sa líšia generačne, stupňom vzdelania a povoláním.

Na výberovej výstave je predstavená vynikajúca predstaviteľka

4

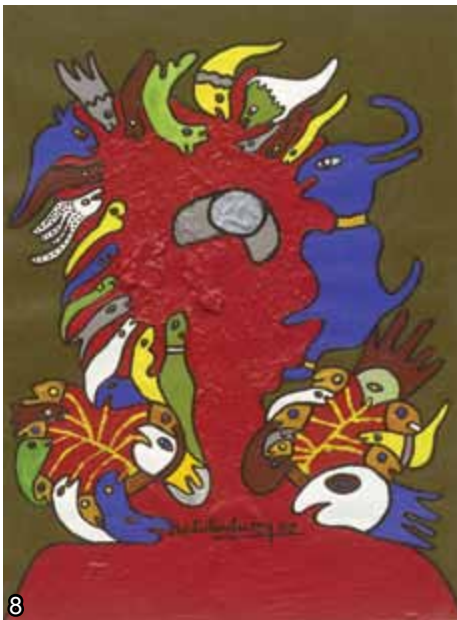
5

6

7

8

9

ZO ZBIERKY SLOVENSKEJ NÁRODNEJ GALÉRIE

médiuovej tvorby **Anna Zemánková** (1908–1986), ktorej tvorba je pokladaná za jeden z vrcholných prejavov art brut v európskom a svetovom kontexte. Jej dielo je súčasťou významných zbierok ako napr. Musée de l'art brut, Lausanne; Musée d'art moderne, Lille; Museum of art, New York; etc. Elementárna tvorivá posadnutosť, neexistencia akéhokoľvek vonkajšieho modelu a vplyvu tvorili pôdorys, na ktorom sa rozvíjali jej výtvarné metamorfózy vibrujúcich kvetinových podobenstiev. Médiuové kresby **Cecilie Markovej** (1911–1998) vynikajú hravými, vegetabilnými organizmami v znepekujúcich labyrintoch, ktoré vyrastali v jej svete fantázie. Hlboko intímne sú jej médiuové portréty. Tvorba týchto dvoch autoriek má vlastné zákony a dynamizmus, ktorý je nezlučiteľný s tradičnými ornamentálnymi výtvarmi. Odkazuje k pudovým základom ľudskej psychiky. Kresby, vytvárané s horúčkovitou naliehavosťou, vznikajú mimo cenzúry vedomia pod silným tlakom tvorivej imaginácie.

Zbyněk Semerák (1951–2003) obsesívne kumuluje vo svojich detailných kresbách početné fantastické dopravné prostriedky a v malbách rozličné architektúry. Motívy sú komponované v geometrických útvaroch v tvare mozaiky. Pozoruhodné kresby dopravných prostriedkov **Hansa Ploos van Amstel** (1926) pripomínajú konceptuálny projekt. Farebné mesto, aké si vysníval **Yeshayahu Scheinfeld** (1909–1979), je éterické a vzdušné, terén sa zdvíha a vznáša sa, kulisovité priečelie budov pripomína divadelnú scénu.

Patrick Gimel (1952) kreslí zvyčajne v sériách. Fascinujú ho vtáci, ktorých fotografuje a hlavne kreslí v elipsových štruktúrach. Jeho práca je extrémne minuciózna a kresby vytvára s presnosťou stredovekého miniaturistu, ale aj médiuového tvorcu. Grafické

textúry **Gérarda Sendreya** (1947) sú vytvorené nutkavo po celom priestore, používa techniku jemnej hustej linky, pomocou ktorej preskupuje tváre a figúry. Geometricky rastované ploché pozadie dáva dobre vyznieť ich monumentalite. Leitmotívom **Adama Nidzgarského** (1933) sú ľudské figúry, ktoré expresívne deformuje spontánnymi, gestickými ťahmi. Jeho rudimentárne postavy s okrúhlymi tvármi s obrovskými očami pôsobia ako masky a nastavujú zrkadlo krehkosti ľudskej identity.

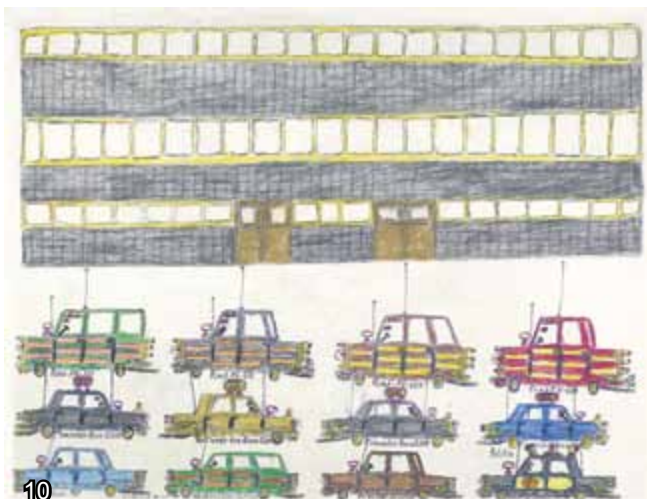
Diela ďalších zo 14 vystavených autorov (**Joaquim Baptista Antunes**, 1953; **Vasilij Tichonovič Romanenkov**, 1953–2013; **Pierre Silvin**, 1959; **Jean Michel Messager**, 1960; **Claudine Goux**, 1945; **Kiyomet Benita Bock**, 1958) disponujú originalitou výrazu a techniky, vyznačujú sa jasnou formovou čistotou. Práve pre túto kvalitu sa razantnejšie presadzujú na veľkých výstavných podujatiach napríklad na Bienále v Benátkach 2013), ktoré dávajú marginalizovanému umeniu artbrutistov a outsiderov čoraz viac priestoru.

Výstavu pripravila Slovenská národná galéria v Bratislave v spolupráci s organizáciou Kunštát PRO FUTURO o. p. s, ateliér KREAT. Kurátormi sú Katarína Čierna a Vladimír Kordoš.

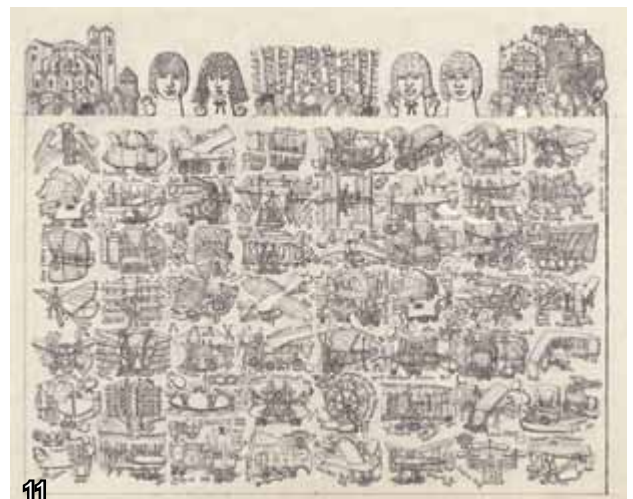
Katarína Čierna

Autori ART BRUT A OUTSIDER ART

- Strana č. 4: 1. Cecilie Marková, 2. Kiyomet Benita Bock, 3. Yeshayahu Scheinfeld, 4. Jean Michel Messager, 5. Claudine Goux, 6. Gérard Sendrey
Strana č. 5: 7. Patrick Gimel, 8. Joaquim Baptista Antunes, 9. Adam Nidzgarski, 10. Hans Ploos van Amstel, 11. Zbyněk Semerák

10

11

TAJEMSTVÍ ČERNÉHO SAMETU

Při psaní monografie o Jindřichu Pilečkovi jsem si uvědomil, jak málo toho někdy víme o svých přátelích, kamarádech, s kterými se často setkáváme. Ale co vlastně tušíme o jejich problémech, starostech, radostech a náladách? Co víme o jejich niterném životě, o víře v Boha, o potřebě být oceněn od svých kolegů, o uměleckém zápase, ve kterém si sebevícenadáný grafik klade otázku: umím, neumím, je to dobré, jsem na správné cestě?

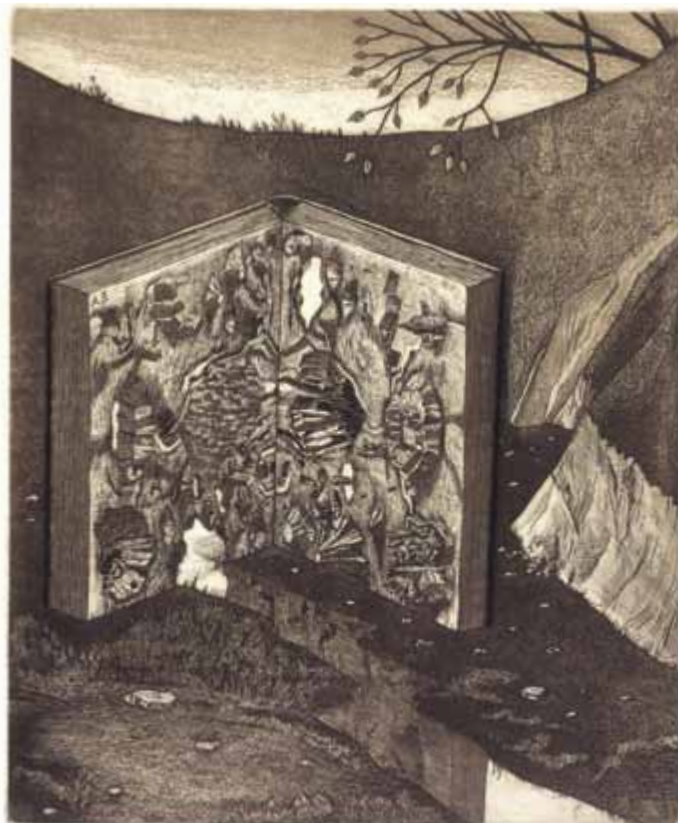
Výpovědi o jejich bytí je až uzavřené dílo, o kterém rozhodují jiní, a tvůrce se nemůže bránit. V případě Jindřicha Pilečka, jen grafické listy a kresby jsou svědectvím pravdy, a důkazem, že jejich tvůrce byl nadaný (absolvoval ateliér prof. Karla Svolinského na Uměleckoprůmyslové škole v Praze), pečlivý (dokonalé tisky), pracovitý (rozsah díla Jindřicha Pilečka je obdivuhodný), a zároveň vyprávějí o jeho životě, neboť každý umělec do své tvorby zakóduje (chtě nechtě!) pravdu o svém konání, hledání, prohrách a vítězstvích. O čem hovoří grafika Jindřicha Pilečka? V první řadě o talentu, který dovedl využít až do krajnosti. Dále o vizionářském vidění světa člověkem, který neustále četl, studoval a přemýšlel o údělu lidstva. V jeho myšlenkách se objevují poetické nálady, radost z viděného a objeveného v přírodě, radost z dobrých námětů, které mohl s určitou uměleckou nadsázkou převést pomocí kovové desky na grafické listy. Některé grafické listy jsou ale i svědectvím o zápase člověka se zlem, strach z běsů ukrytých v alkoholu, podobně jak

to prožíval Edgar Allan Poe. Ten běs, násobený epileptickou chorobou, se čas od času dostává do jeho myšlenkového světa, a pak se projevuje i v umělcově díle, nabývá přízračných podob a vypovídá o lidském utrpení a bídě.

Převládají ovšem grafické listy, z nichž vyčteme radost umělce, který si pohrává se zajímavým námětem, rozvádí prvotní myšlenku až do krajnosti a divák se pak stává účastníkem prapodivného divadla, v němž je vše reálné, možné a krásné. Přestože Pileček používá ve své tvorbě, jako mnoho jiných autorů, techniku leptu, kombinovanou se suchou jehlou či akvatintou, jsou jeho grafické listy výjimečné. Předně respektuje a ctí černobílé tisky, tak jak tomu bylo v minulosti; barva či barevný tón zaznívají jen sporadicky a i pak jsou jen decentním dechnutím na desku. Černá a bílá, nekonečný zápas světla a tmy, měkkost tvarů, dlouhé stíny, temnota noci... Pileček je kouzelníkem se světlem, podivným lampářem, zhašejícím a rozsvěčujícím plynové lucerny. Vypouští na oblohu měsíc, zažihá miliony hvězd, a černá, černá barva mu pomáhá. Odhalil tajemství černé, na svých listech často uplatňuje temné plochy, plochy sametově hebké, plné a skrývající tajemství. Člověk se v té přízračné krajině či v ulicích vysněných měst pohybuje neslyšně, bez hluku a někdy jen náznakově či symbolicky.

Takový byl Pileček grafik, mistr vysněných kompozic, tvůrce neskutečných příběhů, mistr rydla a básník všednosti, ve které našel smysl své tvůrčí práce.

Abych nevybočil ze zavedené tradice, přiblížím vám Jindřicha v příběhu, který naznačuje, že nebyl jen snilkem, ale člověkem se smyslem pro humor, někdy až na hraně rozpustilosti. Výstava v Boskovicích. Tam se děly podivné věci. Tentokrát jsme byli s Jindřichem ubytováni v divadelní šatně místního kulturního domu, a po zahájení výstavy tradičním ťuknutím vinnými sklenkami jsme odešli na večeři. Pivo má říz, Jindřich si už začíná broukat a v očích se mu objevily takové zvláštní plamínky, prozrazující, že bude veselo. Bylo. Vrátili jsme se do objektu, vystoupali do prostoru šaten, kde byl pokoj pro hosty-herce, a zaslechli jsme říznou muziku. Jakýsi bigbít odněkud z divadla. Jdeme na průzkum. V rekvizitárně jsme objevili dvě paruky; jednu blond, druhou zrzavou. Moc nám slušely. Ještě tu odpočívaly dvě trumpety, takové ty zakroucené, veliké, asi trombony, už si nepamatuji. Pro jistotu jsme si je vzali na výzvědy s sebou. Po otevření jedné dveří jsme se ocitli v zákulisí, jenže nahoře, tam, kde jsou všelijaká lana, kladky a tma. Také zde byla lávka, jakou používají zedníci či natěrači. Na pódiu pak hrála kapela a v sále trsala socialistická mládež. Pochopitelně jsme vlezli

na lávku a pomalu roztočili kliky. Lávka se začala pohybovat k jevišti, kupodivu pravidelně, rovně a nehlučně. Když už nás tanečníci v sále zahlédli, přestali jsme klesat a já zkusil zahrát skautskou večerku – nic jiného nedovedu, snad ještě budíček. Ty zvuky byly příšerné, přiznávám, a nedivím se, že když jsme klesli až na jeviště, začali nás pronásledovat pořadatelé, muzikanti i tanečníci! Chytili nás brzy. Naštěstí pro nás zasáhli pořadatelé a nenechali nás lynčovat, ale odvedli nás do kanceláře k výslechu. Jindřich se jen uculoval – pivo už působilo – a já ty pány po dlouhé době přesvědčil, že bydlíme nahoře v šatně. „To si tedy odskáčete, hned voláme soudruha ředitele!“ Naštěstí měl soudruh smysl pro humor, a tak druhý den v jeho kanceláři jsme mu znovu předvedli naše kostýmy i s těmi troubami a on pochopil, že ta včerejší groteska nebyla záškodnickým činem imperialistů na večírku svazáků, ale pouhým povyražením dvou silně veselých chlapců z Prahy.

Takový byl Jindřich Pileček. Měl rád život a upřímné kamarády, a to jistě pozorný divák z jeho grafických listů také vyčte.

Karel Žížkovský

Jindřich Pileček

* 26. 2. 1944 v Táboře

+ 9. května 2002 v Praze

Žil a pracoval v Praze. V roce 1962 absolvoval Střední průmyslovou školu keramickou v Karlových Varech. Stal se absolventem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v roce 1968 v ateliéru prof. Karla Svobody.

Josef Pileček je svými díly zastoupen v grafické sbírce Národní galerie v Praze, ve sbírkách Galerie hl.m. Prahy,

Ministerstva kultury ČR, Památníku národního písemnictví v Praze, Internationales ex libris centrum v Sint Niklaas v Belgii a Ermitáže v Leningradě (dnes Sankt-Petěrburg). Uspořádal celou řadu samostatných výstav u nás i v zahraničí. Zemřel po těžké nemoci ve věku 58 let v Praze.

Výstava Jindřicha Pilečka proběhla v měsících únoru a březnu v prostorách České spořitelny, Jánská 6, Brno.

www.irozhled.cz

číslo 17

Rozhled

INFORMACE O VÝSTAVÁCH VE MĚSTĚ BRNĚ • ČERVENEC 2017

„JÁ JE NĚKDO JINÝ“

Mezi surrealismem a art brut

výstava v Galerii Katakomby / str. 2–3

BEST OF ART BRUT

SME TU A JE TU SVET, KTORÝ TVORÍME...

výstava v České spořitelně / str. 6–7

Jiří Lopour

TVARY KOUZEL

výstava v Knihovně Jiřího Mahena / str. 8

**TRANSFORMATIVNÍ SENSIBILITA
HERVEHO CONSTANTA**

výstava v Galerii Katakomby / str. 9

2 – 3 „JÁ JE NĚKDO JINÝ“
Mezi surrealismem a art brut
(Josef Janda a Bruno Solařík)
výstava v Galerii Katakomby

4 ATELIÉR KREAT V DUCKBARU
výstava v Duckbaru

4 LENKA TICHÁ – MOZAIKA POCITŮ
výstava v Malé Galerii VÚVEL

5 STROMY A HAVRANI PAVLY DVORSKÉ
(PhDr. Jana Vránová)
výstava v Galerii Otevřená zahrada

**6–7 BEST OF ART BRUT / SME TU A JE TU SVET,
KTORÝ TVORÍME...**
výstava v prostorách České spořitelny

8 JIŘÍ LOPOUR – TVARY KOUZEL
výstava v prostorách Knihovny Jiřího Mahena

**9 TRANSFORMATIVNÍ SENSIBILITA
HERVEHO CONSTANTA**
(Kenneth G. Hay)
výstava v Galerii Katakomby

**10 LENKA FRIDRICHOVÁ – 33 ANDREÁSKŮ
V DIVADLE NA PROVÁZKU**
výstava v Galerii Katakomby

10 JAN PRAŽAN – ZE TMY DAREM
výstava v Malé Galerii VÚVEL

11 JOSEF BUBENÍK – KRYSTALOVÁ APROXIMACE
výstava v Malé Galerii VÚVEL

11 PETRA MALINOVÁ – MEZI POLI PLAVE
výstava v Galerii Katakomby

12 JIŘÍ HORÁK – FOTOGRAFIE
výstava v Malé Galerii VÚVEL

12 MARTIN ZÁLEŠÁK – ZE SKICÁKU
výstava v Malé Galerii VÚVEL

12 LACO GARAJ
výstava v Kavárně Švanda

12 OPEN AIR GALLERY

12 OBŘANSKÝ OBR BRNO 2017
setkání uměleckých kovářů

Nyní můžete navštívit
vybrané výstavy virtuálně!

www.irozhled.cz/virtualne

ROZHLED informace o výstavách ve městě Brně
Registrováno pod ev. číslem MK ČR E 21246.
Vydává nakladatelství STYLOS, IČO 68623631,
Nová Ves 71, PSČ 664 91
Hlavní editor: Josef Bubeník, bubenik@irozhled.cz
Marketing: Lenka Moškvánová, moskvanova@irozhled.cz
© STYLOS 2017
www.irozhled.cz – inforozhled@email.cz

Na titulní straně: V. Ryba – Nočníatko
(motiv z plakátu k výstavě: Best of Art Brut)

„Já je někdo jiný“

Mezi surrealismem a art brut

Ody Saban, Nositelka štěstí, 1994

OBRAZY — KRESBY — KOLÁŽE — OBJEKTY

KOLEKTIVNÍ VÝSTAVA:

X. Adamec	Leonidas Kryvošej
Josef Bubeník	Dana Křížová
M. Drbohlavová	Andrew Lass
Petr Dubjak	Mariana Loutocká
Jan Gabriel	Cecilie Marková
Ivo Hadraba	Přemysl Martinec
Anna Haskel	Thomas Mordant
Karel Havlíček	Kateřina Piňosová
Stanislav Holas	J. Raška
Anna Holeinová	Ody Saban
Ivan Horáček	Pavel Staněk
Bill Howe	Martin Stejskal
Eva Horská	Lucie Straková
Lucie Hrušková	Eva Švankmajerová
Bratr J. J.	Jan Švankmajer
X. Janíček	Václav Švankmajer
Michal Jůza	Pavi TAire
František Klečka	Sasha Vlad
Marie Kodovská	B. Vyšeta
Jan Kohout	Vít Zdrubecký
X. Konečný	Anna Zemánková
Josef Kotzian	Železničář
Jan Krygel	a další

Výstavu připravili:

Josef Janda a Bruno Solařík
(Skupina česko-slovenských surrealistů)

Zdánlivě paradoxně spojuje výstava do jednoho celku výtvořitelé autorů výtvarně neškolených a školených, nevzdělaných a vzdělaných, nerefluktujících a reflektujících svou tvorbu a postoje. Jejich společným rysem je totiž důraz na ničím neopravovanou a nekultivovanou intuici, při níž jako by za tvůrce jednal někdo jiný – tedy na samovolnost tvůrčího procesu, který se pro autora stává posedlostí, životně nezbytnou obsesí.

Výstavy se účastní jednak členové Skupiny česko-slovenských surrealistů a jejich zahraniční přátelé – a jednak známější, méně známí i dosud zcela neznámí představitelé art brut, mediurního umění, spiritismu apod. Zatímco díla členů skupiny jsou vesměs nedávného data, výtvořitelé art brut zahrnují období celého uplynulého století až do současnosti.

Josef Janda, Bruno Solarík

Art brut se do češtiny zpravidla překládá jako umění v původním či surovém stavu. Z psychologického hlediska jde nepochybně o určitou formu autoterapie. Člověk začne, někdy i ke svému velkému překvapení, spontánně tvořit, obsesivně puzen jakoby „neznámou silou“. To, co umělci „vede ruku“, nepřichází z nějakého onoho světa, ale z jeho vlastního nevědomí. Palivem tvůrčího procesu

jsou jeho vlastní obsese, perverze, sny, touhy, ztracené vzpomínky atp. To, co tuto transformaci umožňuje, je psychický automatismus. Zde se ovšem současně dostáváme do oblasti surrealismu. Stačí k tomu tužka a papír, jak již dnes jistě všichni dobře vědí, a v klidu si počkat, co to samo udělá.

Autor těchto řádků dostal před několika lety poněkud poťouchlý nápad. Vzhledem ke své dlouholeté surrealistické praxi je si dobře vědom vzájemných konotací mezi surrealismem a art brut. Napadlo ho, že by nebylo od věci vysta-

vit jednou tvorbu z obou těchto oblastí pohromadě. Je přesvědčen, že ačkoli jde o díla lidí dobově i intelektuálně často velmi vzdálených a rozdílných, jejich společný jmenovatel, jímž je obsesivní povaha psychického automatismu, zaručuje, že se vzájemně nepokoušou, ale budou se spíše doplňovat.

Josef Janda

Surrealista i autor art brut se poznají podle toho, že při tvorbě většinou moc nepřemýšlejí. Přesněji řečeno – nedělají si žádné plány, „o čem“ to bude a jak to bude vypadat. Prvotní surrealisté se tomu „nezasahování“ do vnitřních podnětů, s nimiž přichází jakoby „někdo jiný“, učili od spiritistických médií. Spiritista Josef Kotzian měl za to, že jeho ruku vede duch jménem Solferino – a tímto jménem tedy Kotzian své mediurní kresby podepisoval. Vlasta Kodříková se zase podepisovala jménem Tulák: i ona vnímala vlastní tvorbu jako cosi tak samovolného, že to snad ani nemohla stvořit ona sama.

Tématem výstavy je džungle nespoutané imaginace bez hranic vytyčovaných vzdělaností, světonázorem a rozhledem. Na čem záleží, je jen naléhavá potřeba tvůrčího vyjádření – a nakonec i výsledný výtvořitel, který jako by spadal s nebe.

Bruno Solarík

Galerie Katakomby

Zelný trh 9, Brno

Já je někdo jiný

Mezi surrealismem a art brut

5. června – 4. července 2017

Mají právo na svou šanci

ATELIÉR KREAT V DUCKBARU

Brňané to zde dobře znají. Nad bývalou dělnickou kolonií mezi řekou Svratkou, Štýřicemi a Bohunicemi se nachází národní přírodní památka Červený kopec. Lidé sem chodí na výlety, toulají se po okolí, užívají si klidu a zaslouženého odpočinku. Při procházce Kamennou čtvrtí se většinou zastaví i v útulném Duckbaru – v hospůdce jako stvořené pro občerstvení, nejružnější výstavy, autorská čtení, divadelní představení, příjemné diskuse, workshopy či hudební produkce. Lidé tu posedí na dřevěných lavicích, poslouchají, povídají si a obdivují panoráma města Brna. Obsluha je vždy milá a příjemná. . .

Kamenná čtvrť od nepaměti láká umělce a řemeslníky všech možných profesí, mnozí se tady usadili natrvalo. Potkáte-li je, můžete s nimi pohovořit, vyměnit si zkušenosti. Do Kamenky, jak toto místo důvěrně nazýváme, se pravidelně vracejí i lidé spříznění s činností brněnského ateliéru KreAt. V červenci a srpnu 2017 nabídli návštěvníkům Duckbaru už poněkolkáté výstavu prací výtvarníků s mentálním či psychickým postižením. Vystavené obrazy si lidé mohli zakoupit a podpořit tak nejen činnost ateliéru, ale i konkrétních umělců. Tři z autorů – Jana Kuklínková, Pavla Pospíchalová a Pavel Chromý – se na vernisáži představili osobně.

Ateliér KreAt založila před pěti lety společnost Kunštát PRO FUTURO. Už předtím spolupracovala s podobnými pracovišti ve Švýcarsku, na Slovensku a v Belgii. K finální realizaci výrazně přispěly workshopy v Moravské galerii. Společnost má sídlo na Rudce u Kunštátu na Moravě. Pro zdravotně posti-

žené občany organizuje různá setkání, vzdělávací a výchovné programy.

Brněnský ateliér KreAt se zaměřuje na potenciální výtvarníky z řad osob s mentálním nebo psychickým postižením. Pomáhá jim nalézt stabilní místo pro svou vlastní výtvarnou seberealizaci. Za asistence profesionálních výtvarníků-animátorů mohou v tvůrčím prostředí ateliéru nerušeně pracovat a postupně rozvíjet svůj talent. Některá jejich díla jsou velice zajímavá, v návštěvnících vyvolávají příjemné pocity, působí optimisticky. Vyzařuje z nich dobrá pohoda a pozitivní energie.

Ateliér není součástí prostor, v nichž hendikepovaní lidé bydlí nebo se učí, slouží pouze k jejich tvorbě. Postižení vědí, že zde budou malovat, tvořit, nic víc. Postupně tak vzniká zvláštní vztah mezi umělci-profesionály a umělci, kteří se teprve rodí – vztah vzájemné důvěry a poznávání. Každý výtvarník realizuje svou vlastní uměleckou tvorbu a rozvíjí svůj talent. Vedoucí ateliéru nejsou ani terapeuti, ani učitelé. Jsou to umělci, kteří se snaží vytvářet atmosféru tvůrčího ducha.

Uskutečnění takového projektu přináší i určité potíže a nedůvěru. „Hendikepovaní lidé postupně snižují svou závislost na vychovatelích, ústavech, učitelích a rodičích. Stávají se samostatnými, nezávisle vyjadřují svůj vlastní názor, což je někdy jejich konzervativními opatrovníky obtížně přijímáno a respektováno,“ zdůrazňují lektori ateliéru. Nedůvěru může podporovat i to, že výsledky se dostávají jen velmi pomalu. Najít cestu k odhalení talentu a jeho rozvoji často trvá několik let. Ale i tito lidé mají právo na svou šanci. *Jaroslav Bobek*

Jana Kuklínková – Eden

Martin Ambros – Jeskynní malba

Pavla Pospíchalová – Vzplanutí

Duckbar

Kamenná čtvrť 10c, Brno

Ateliér KreAt

7. července – 18. srpna 2017

LENKA TICHÁ – MOZAIKA POCITŮ

Brněnská grafička a pedagožka Lenka Tichá o své výstavě říká: „V Malé galerii VÚVeL vystavuji poprvé, i když historie jejího trvání je dlouhá. Název výstavy souvisí s autorským CD Evy Černé, pojí nás delší přátelství a spolupráce, navrhla jsem již dříve přebal k jejím textům, zhudebněným Jiřím Kubovským. Oba autoři moji výstavu také zahájí. Práce, které vám představím, budou opravdu pestrou mozaikou mé grafické tvorby i vývoje od studijních let až poslední výstavy. Rozhodla jsem se v tomto komornějším prostoru po dlouhé době vystavit nejen finální tisky, ale i přípravné

práce a popřípadě i varianty na jedno téma. Zabývala jsem se hlavně technikami tisku z hloubky: suchá jehla, lept, akvainta, čárový lept. Později jsem techniky různě kombinovala s kresbou a experimentovala jsem jak s technikami tak materiály a tvary matic/tiskových desek. Postupně jsem se dostala i k počítačové grafice a digitální fotografii, která je nyní důležitou součástí mých grafik.“

Malá galerie, VÚVeL

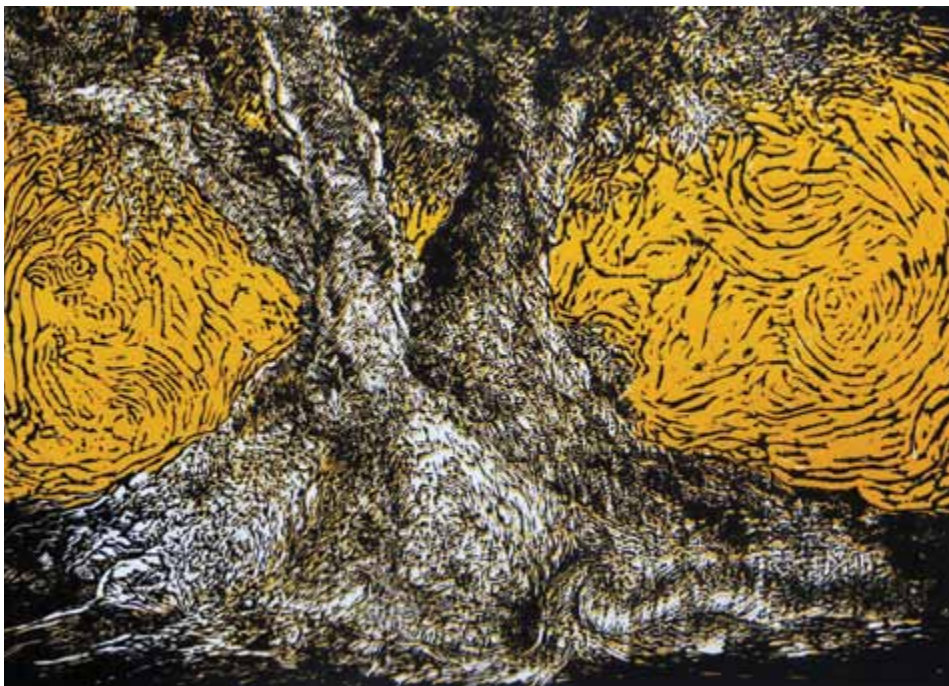
Hudcova 70, Brno

Lenka Tichá – Mozaika pocitů

15. srpna – 30. září 2017

Lenka Tichá – Hvězdárna Stíny

STROMY A HAVRANI PAVLY DVORSKÉ

Tentokrát je výstava, kterou se v GOZ představuje Pavla Dvorská, důsledně monotematická, autorka již více než jedno desetiletí kreslí stromy – všude a často, na místech jí známých a blízkých, ve svém okolí, při cestách po Moravě a Čechách, ale i v jiných zemích a kontinentech. Fascinují ji zejména stromy, které zde zůstávají jako svědkové minulosti, jejichž kmeny jsou poznamenány časem a jsou spojeny s dávnou historií – proto zde vystavuje soubor kreseb a grafik z Getsemanské zahrady a ze svatojakubských poutí do Santiaga de Compostela.

Pavla Dvorská zobrazuje stromy, které ji zaujaly bohatostí linií tvarů a struktur, svou monumentalitou a krásou. Je to

téma, s nímž se setkáváme nejen v různých kategoriích a historických etapách výtvarného umění, ale i v literatuře.

Strom má často význam symbolu, jsou s ním spojeny báje a pověsti, legendy a mýty – je součástí našeho dědictví po předcích. Stromy mívají svůj vlastní příběh, spojený s životy těch, kteří s ním spoluprožívali nejrůznější události. Vztah stromu a člověka bývá někdy velmi hluboký, strom není vnímán jen jako určitý druh vegetace, ale jsou s ním spojovány osobní prožitky, situace, které se nám vryly do paměti. Mohli bychom připomenout památné stromy, jejichž existence evokuje a připomíná historické události i nejrůznější peripetie lidských osudů. Některé z nich také

upoutaly autorčinu pozornost a jsou ve výstavním souboru zastoupeny.

Pro Pavlu Dvorskou znamenají stromy stálost, a jak se v současné době jeví – zatím nevyčerpatelnou inspiraci. V grafikách – linorytech, litografiích, leptech a síťotiscích, které vznikají následně podle kresebných náčrtů nebo definitivních detailních kreseb, pak převádí reálný záznam do jiné výtvarné podoby prostřednictvím stylizovaných nebo redukovaných kontur a struktur, sledujících charakteristickou tvarovou skladbu stromu. Součástí výstavní kolekce je i série ilustrací k básni Havran Edgara Allana Poea, která svým pojetím se stromy přímo koresponduje.

PhDr. Jana Vránová

Galerie Otevřená zahrada,

Údolní 33, Brno

Pavla Dvorská – *Stromy a havrani*

15. května – 8. září 2017

BEST OF ART BRUT / SME TU A JE TU SVET, KTORÝ TVORÍME...

V priestoroch České spořitelny na Jánské ulici v Brně byla dne 11. července 2017 zrealizována další výstava, která je výsledkem úzké spolupráce lidí z okruhů kolem atelierů KreAt a slovenské Nezabudky. Tato výstava je přenesena z bratislavské galerie Čin čin (viz níže) do Brna. Výstava zde bude k vidění do 11. září 2017.

Výstava Best of Art Brut predstavuje 30 slovenských autorov, ktorých práce kurátori vybrali pre prezentáciu v komornom priestore Galérie Čin Čin. Výber nebol jednoduchý, keďže veľa diel má výtvarnú kvalitu a potenciál, čo sa nakoniec ukázalo na výstave „Art brut na Slovensku“ ktorá sa v septembri 2013 uskutočnila v Galérii 19 a ktorá predstavila túto tvorbu komplexnejšie a vo väčšom rozsahu.

Art brut je výtvarný prejav, ktorý je úzko spätý s osudom svojich tvorcov. Autori nie sú profesionálni výtvarníci, sú to ľudia s psychickými problémami, či duševnou poruchou. Spoločnosť často stigmatizuje ľudí, ktorí trpia mentálnym ochorením, bez toho, aby sme si uvedomili, aký majú bohatý vnútorný život a koľko iných talentov a kreativity sa v nich skýva. Cieľom výstavy je verejná prezentácia diel, ktoré vznikli v rámci arteterapeutického atelieru: Galérie Nezabudka pri Lige za duševné zdravie, v domácom prostredí a v iných o.z.

Časť prezentovaných prác pochádza zo súkromných zbierok. Ako hovorí podtitul výstavy: „Sme tu a je tu svet, ktorý tvoríme“, autori podávajú úprimnú, autentickú výpoveď o sebe a svojom vlastnom svete. Táto výpoveď nie je zaťažovaná žiadnymi profesionálnymi kritériami a vychádza z ich vlastných pohnútok a túžby vyjadriť sa.

Okrem prezentácie výtvarných diel budú v rámci výstavy prebiehať rôzne sprievodné aktivity, /viď príloha/ ktorými chceme prispieť k lepšej informovanosti a odbúravaniu predsudkov o ľuďoch s duševnými ochoreniami. Na otvorení výstavy L. Feldek a J. Fabuš predstavia zborník s poéziou a prózou niektorých vystavujúcich autorov.

Kurátori: Vladimír Kordoš, Ján Šuba

Trvanie výstavy: 10. 5. – 26. 5. 2017

Galéria Čin Čin, Podjavorinskej 4/a, Bratislava

www.galeriacincin.sk

O autorech konceptu výstavy:

Vladimír Kordoš – člen výtvarnej skupiny A-R, dlhoročný pedagóg na ŠUV J. Vydru v Bratislave, od r. 2003 pôsobí ako výtvarný lektor v ateliéri Nezabudka pri Lige za duševné zdravie

Ján Šuba – pediater a detský psychiater, predseda o.z. Duševné zdravie detí, primár Kliniky detskej psychiatrie

Dušan Nágel – ilustrátor, výtvarník a pedagóg na ZUŠ Exnárova 6 v Bratislave, od r. 2008 pôsobí ako výtvarný lektor v ateliéri Nezabudka pri Lige za duševné zdravie

Vladimír Kordoš a Soňa Sadílková

Výtvarný workshop handicapovaných umělců – kulturní program

Brněnský ateliér KreAt a bratislavská Nezábudka se přátelí a spolupracují již několik let. Je to spojení přirozené, oba ateliéry se zaměřují na art brut a pracují s mentálně a psychicky handicapovanými umělci. Brno a Bratislava jsou partnerská města, geograficky to k sobě nemají daleko a lidsky ještě blíže. Každoročním vyvrcholením spolupráce bývá společný týdenní workshop. Letos se uskuteční z části v Brně a z části v Dolních Kounicích. Toto intenzivní setkání pokaždé provázejí doprovodné kulturní akce pro účastníky, ale zejména pro veřejnost. Tím chtějí ateliéry získat pozornost společnosti, upozornit na svou činnost a existenci a na svět postižených vůbec. Letos program nabízí malování pro veřejnost, koncert barokní hudby (violoncello, Dolní Kounice), tematické přednášky s besedou, projekce dokumentárních filmů a recitál slovenského básníka Lubomíra Feldeka, který má s Nezábudkou úzký vztah.

Akce v Dolních Kounicích proběhnou v úterý a ve středu (29. – 30. srpna) v areálu kláštera Rosa coeli či jeho okolí. V Brně se přednášky, filmové projekce a zakončení workshopu s prezentací výsledků uskuteční v Moravské galerii v pátek 1. září. Den předtím, ve čtvrtek 31. srpna, dojde ke společenskému setkání a komentované prohlídce výstavy v budově České spořitelny na Jánské ulici. Součástí programu bude uvedení dvou vydání knih s básní Havran E. A. Poea. Je to literární dílo, k němuž se KreAt ve svých edičních počínech ilustračně stále vrací. Představené desetijazyčné vydání výtvarně doprovodil Peter Dunaj-Spily z okruhu Nezábudky. Svou bibliofilii uvede také Pavla Dvorská, která je již několik let odbornou lektorkou ateliéru KreAt. Akce vyvrcholí večerem poezie, kdy své překlady Havrana přednesou Lubomír Feldek a Ivan Petlan.

Galerie České spořitelny Brno, Jánská 10

Otevřeno: po-pá 9:00-18:00

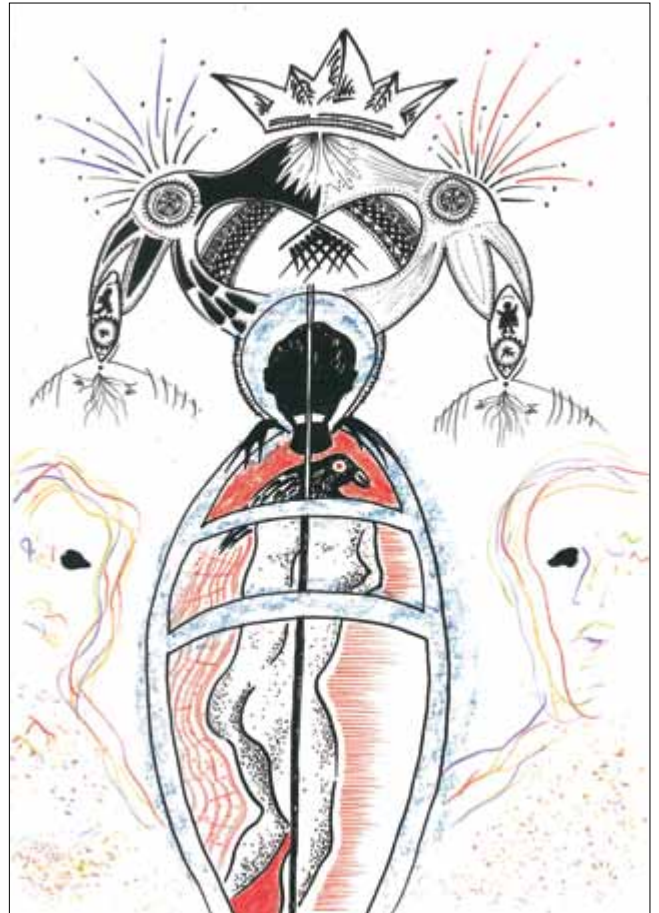
Název výstavy: Best of Art Brut

Sme tu a je tu svet, ktorý tvoríme...

Kurátoři: Vladimír Kordoš, Ján Šuba

Otevření – vernisáž: úterý 11. července 2017 v 18:00

Trvání výstavy: 11. 7. – 11. 9. 2017

E. A. Poe – Havran (ilustrace):

Peter Dunaj-Spily (nahore)

Pavla Dvorská (dole)

JIŘÍ LOPOUR – TVARY KOUZEL

Vzácným okamžikem každé tvorby je moment, kdy z nicoty na prázdné ploše vzniká tvar modifikovaný barvami a liniemi, kdy tento tvar získává kontury a toto vše tvoří obsah čili myšlenku. Autor se stává demiurgem vládnoucím nad světem vlastní tvorby, stává se pánem myšlenkového světa, který stvořil. Neboť, nemá-li artefakt nosnou ideu, není *ničím*. Jenom obsah dává uměleckému dílu přesah a to stává se *něčím*. Forma, byť je prvotní pro vnímání a přijetí díla, bez obsahu není nic.

Forma enkaustické malby, kterou Jiří Lopour v poslední době pro svoji tvorbu používá, je technika sice prastará („již staří Římané...“), avšak vždy živořila na okraji zájmu ostatních výtvarných technik. I přesto, že současné technologie umožnily rozvoj a snazší přístup k enkaustice (voskové malbě), u většiny autorů (zvláště pak autorek), nepřekročila rámeček abstraktního „impresionismu“ či vizualizování reality.

Lopourový enkaustiky míří přímo do středu transformace, vytvářejí krajiny lidského podvědomí, kde se snovost a racionalita vzájemně nepopírají a střetávají se v souzvuku s nekonečnem (má-li tento termín v lidském chápání vůbec nějaký smysluplný obsah). Podobně čaroději Gandalfovi s kouzelnou holí zapřádá diváka do tvarů kouzel a nechává jej nahlédnouti skrz okno vnímání do světů paralelních. Neboť je nemož-

Jiří Lopour (nahore) a hráč na klávesy Richard Reiprich

né do paralelních světů vstoupit, avšak pohlédnout do nich prostřednictvím obrázků Jiřího Lopoura, to bezpochyby možné je. On sám však nepovažuje výsledky této činnosti za konečné: pracuje

dále s fragmenty svých obrazů, vytváří zrcadlové protiklady těchto fragmentů a formou jednoduchých koláží je sestavuje do větších celků. Tímto Jiří Lopour posunul okrajovou techniku enkaustiky mezi nejvyšší patra výtvarného umění a ačkoli nebyly na výstavě „Tvary kouzel“ tyto další výstupy představeny, lačný divák je jistě někdy v budoucnu na některé z dalších Lopourových výstav určitě brzy uvidí.

-jb-

Knihovna Jiřího Mahena, pobočka Brno-Žabovřesky, Mozolky 52, Brno
Jiří Lopour – Tvary kouzel
1. – 28. února 2017

JOSEF BUBENÍK – KRystalOVÁ APROXIMACE

Stopy Krystalického vědomí (můžeme také říci poznání, moudrosti) jsou vlastně záznamy krystalické paměti, otisky krystalických vzpomínek. Vše je zakódováno v krystalu. Skutečné podstaty krystalového vědomí se můžeme dobrat jen prostřednictvím destrukce prvotní materie krystalové hmoty. Separací dospějeme k poznání, které bude zároveň mementem, znamením, že na zlomu krystalové hmoty nemůžeme pojmut více než jen fragmenty jasu. Fragmenty krystalového jasu.

Krystalový jas je vize. Šlo by říci, že je to jasná, čistá, téměř krystalická vize. Je to vize obrazu vetknutého přímo do zdi. Omítka přerušena jakousi nebarokní abstrahovanou kartuší přechází do skla

a za ním jsou krystalově zářící objekty, hologramy jasu zachycené do fragmentu krystalu, umístěného ve zdi, za zdí. Je to vize obrazu, který je podoben spíše akváriu, v němž spolu žijí skutky minulé, přítomné i ty budoucí. Je to vize nezobrazitelná (přesto se pokouším o její zobrazení), vize nezachytitelná, vize výzvy. Výzva uchopení neuchopitelného, pojmenování těžko pojmenovatelného. A tomu všemu dominuje modrozelená, tyrkysová barva. Jasná, zářící, apodiktická. Vize zítřka. Z temnoty se rodí světlo, světlo definuje temnotu. A tam někde, mezi světlem poznání a temnotou neuchopitelná, se rodí pravda krystalového jasu. Tyrkysová pravda krystalového jasu. Dělení hmo-

ty na živou a neživou je neudržitelné z hlediska teze, že „život je zakódován v základní výbavě struktury hmoty“. Sestavíme-li řadu aspektů z libovolně zvolených fragmentů hmoty podle hierarchie pokaždé jinak zvolených důkazů, zjistíme, že při troše kombinování a přemýšlení vždy do sebe zapadají. Jákýkoliv řez vrstvou prostoru při zachování patřičné velikosti dřívě či později osvětlí fraktální zákonitosti hmoty našeho prostoru, našeho vesmíru.

(Text autora z katalogu – kráceno)

Malá galerie, VÚVeL

Hudcova 70, Brno

Josef Bubeník – Krystalová aproximace

3. ledna – 15. února 2017

LENKA FRIDRICHOVÁ – 33 ANDREÁSKŮ V DIVADLE NA PROVÁZKU

Veskrze undergroundová výstava se uskutečnila ve sklepních prostorech Galerie Katakomby. Šestařicetiletá výtvarnice Lenka Fridrichová (na snímku vpravo) zde představila své démonické

malby a kresby z poslední doby. Stíny, které pronikají do jejího vědomí, vyplouvají skrz obrazy a promlouvají k divákovi; její tvorba je autentická, ryzí a oproštěná od laciného estetismu.

Galerie Katakomby

Zelný trh 9, Brno

Lenka Fridrichová

33 Andreásků v divadle Na provázku

6. ledna – 28. února 2017